

Forfatter: Hjortø, Knud

Titel: Udrag fra Syner (Danske Klassikere)

Citation: Hjortø, Knud: "Syner", i Hjortø, Knud: *Syner*, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 2003, s. 131. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur:
https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-hjort_01-shoot-idm140211094350432/facsimile.pdf (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Syner

Efterskrift

Da den 62-årige Knud Hjortø, der i sine sene år var blevet tiltagende blind, i 1931 ankom ved at blive kørt over af en bil, døde en af vor literaturs mest klønsede psykologiske forfattere. Han gjorde tidens bevægelser med: fra land til by til hovedstad, fra bondestand til lærer og til akademiker. Men han var også en forbinder: hans debut fra 1899, tekstsamlingen *Syner*, var stærkt præget af tidens litterære stil, dekadensen og symbolismen. I det nye århundrede skrev han en lang række realistiske romaner, men der var berømt tale om en udvidebe af forfatterskabet, ikke et brud her. Hjortø førte sine indsigter i det underste sjæleliv over i sine senere romaner og fortællinger, der – ofte foruroligende – viser de stærke og eruptive psykiske kræfter under en tilsyneladende rolig overflade. Derved vinder Hjortø en motivmæssig fylde, der sammen med hans stilistiske præcision gør ham til en digter, der fortjener at genindtage sin rettmæssige plads i vor litterære erindring.

1. Kendsgerninger

Knud Anders Knudsen er født 4. januar 1869 på Hjortøgaard ved Kirke Værlese, som han tog navn efter. Han har siden fortalt om den store betydning, naturen og livet på en stor gård med folk, fyldt med historier og overtro, havde for ham. Moderen døde, da drengen var tolv år, men fra hende arvede han dels en interesse for digtning, dels en hel bogsamling med bl.a. Holbergs komedier og romantikere, ikke mindst Blicher, som han kastede sig tidligt over. Senere læste Hjortø blandt andet ivrig Bibelen; han ovede sin fantasi på de profetiske steder, især Åbenbaringsbogen.

I en erindringskisse »Lidt selvbiografi« i *Bogverden* (1914, genudgivet efter Hjortøs død af Johs. V. Jensen i samlingen *Under det svindende lys*, 1933) fortæller han, at han allerede som femtenårig

begyndte at skrive på egen hånd. Der er dog ikke overleveret nogen manuskripter, hverken fra den tid eller senere. I 1886, 17 år gammel, blev han optaget på Jonstrup Seminarium, og 1891 tog han studentereksamen. I en årrække læste han sammenlignende sprogvidenskab ved Københavns Universitet, mens han ernærede sig som bl.a. lusterer. I studierne hos især Kristoffer Nyrop og Otto Jespersen dyrkede Hjortø specielt disciplinerne fonetik, semantik og ortografi. 1896 og 1897 foretog han studierejser til Paris. Og da han her blev sig bevidst som digter, opgav han studierne for at debutere som skønlitterær forfatter med *Syner*, 1899.

Efter debut'en ernærede Hjortø sig som lærer ved realskoler i Jylland og på Sjælland og en overgang ved Vordingborg Seminarium. Han udsendte i de følgende år en række romaner, bl.a. hjemsværnsromanen *Hjemme fra egnen*, 1901, men fandt med småbyskildringen *Folk*, 1903, rammen for de fleste af sine bøger, købstaden. Hovedværket er romantilogien *Tørendener*, 1904-06. I 1912 modtog han det ærefulde Anckerske rejselegat, som han brugte på en rejse til Tyskland og Italien. Samtidig slap han undervisningen og levede fra nu af som fri forfatter.

Hjortøs skønlitterære forfatterskab omfatter ud over romaner en række novellebesamlinger samt dramatiske forsøg, bl.a. flere hørespil til det nye radiomedium. Derudover udgav han en række sproglige betragtninger, hvor han iværede for en retskrivningsreform, der skulle nærme stavemåden til udtalen. Disse studier viser både hans faglige kompetence og hans musikalske fornemmelse for det talte sprog, hvad der i høj grad også kom hans replikkunst til gode. Hjortø var desuden en flittig bidragyder til (berlingske) aviser, ikke mindst som kronikforfatter, hvor han behandlede mange forskellige emner, foruden litterære, især sproglige og psykologiske. Der er på Det Kongelige Bibliotek bevaret en række korrekturaftryk af disse artikler, og de demonstrerer hans stadige modsætningsforhold til typografer, der har villet rette på hans personlige stavemåder, men som blev vist på plads i en byge af rettelser tilbage til manuskriptet.

Knud Hjortø var anerkendt i sin tid. Han fik som sagt legat i 1912, og han blev gennemgående rost af kritikken. På af hans bøger nåede andet oplag, enkelte er oversat til tysk, men ellers har